

Българското училище в Будапеща (1918–1936).
Социално-антропологически анализ на неговата главна книга
Пенка Пейковска
(Резюме)

В настоящата разработка предмет на изучаване е Българското народно училище в Будапеща, чието създаване през февруари 1918 г. е свързано с разрастването на българската градинарска диаспора в Унгария и в нейната столица Будапеща, със стремежа на българите в Унгария да съхранят своята културна идентичност.

Направен е социално-антропологически анализ на ученическия състав на Българското начално училище и прогимназия в Будапеща въз основа на сведенията от неговите главни книги, които се съхраняват в самото училище. В частност са разгледани моделите за детска миграция, социалния произход на неговите възпитаници, динамиката и количествените параметри на посещаемостта на училището, мобилността на учениците и в крайна сметка ефективността на образователната дейност на училището, имайки предвид и половата структура на ученическия състав.

Поради голямата си териториална разпръснатост през междувоенния период българската диаспора в Унгария е естествено предразположена към интеграционни и асимилационни процеси. Тези процеси обаче не протичат поради своеобразната затвореност и консервативност на българското градинарско общество, което съставлява основната част от българската диаспора в Унгария, поради неговия афинитет към запазване на собствените си културни традиции, поради постоянното попълнение с нови, усядащи градинари и непрекъснатата, жива връзка с родината България. По-компактна е най-голямата в страната българска общност – тази в столицата Будапеща, но тя е и изложена на повече „интеграционни” предизвикателства, затова пък създава за първото, родено в Будапеща българско поколение такъв мощен етностабилизиращ фактор, какъвто е тамошното българско училище.